

Kungl. Maj:ts kungörelse om beslutad ny riksdagsordning;

utfärdad den 28 februari 1974¹.

Kungl. Maj:t har med riksdagen² i grundlagsenlig ordning beslutat ny riksdagsordning av nedan angivna lydelse.

Riksdagsordning

1 kap. Riksmöten

1 § Ordinarie val till riksdagen hålles i september. Om tid för extra val är föreskrivet i 3 kap. 4 § och 6 kap. 3 § regeringsformen.

2 § Riksdagen samlas efter riksdagsval till lagtima riksmöte på tid som anges i 3 kap. 5 § regeringsformen.

Riksdagen skall varje år, då ordinarie riksdagsval icke hålles, samlas till lagtima riksmöte på dag i september eller oktober som riksdagen har bestämt vid närmast föregående lagtima riksmöte. Har tillkännagivande om extra val gjorts före den fastställda dagen och har icke riksdagen med anledning av valet samlats till riksmöte senast i juli, skall dock riksmöte enligt detta stycke ej inledas.

Tillägsbestämmelse

1.2.1

Talmanskonferensen avger förslag till riksdagen om dag då lagtima riksmöte skall börja under år när ordinarie riksdagsval icke hålles.

3 § Riksdagen samlas till urtima riksmöte, om regeringen eller talmannen förordnar därom.

Talmannen är skyldig att utlysa urtima riksmöte, om minst

¹ Öppet brev om utfärdandet av denna kungörelse uppläst i riksdagen den 6 mars 1974.

² Prop. 1973:90, KU 26, rskr 265, KU 1974:8, rskr 19.

etthundrafemton av riksdagens ledamöter begär det och anger skäl för begäran. Riksmötet inleds då inom tjugo dagar från det att begäran framställdes.

Kallelse till urtima riksmöte skall kungöras i allmänna tidningarna senast dagen före riksmötets början.

4 § Lagtima riksmöte som har inletts under augusti, september eller oktober skall avslutas senast den 31 maj följande år. Riksdagen kan om synnerliga skäl föreligger förlänga riksmötet, dock längst till och med den 15 juni. Annat riksmöte pågår så länge riksdagen finner det nödvändigt. Riksmöte avslutas senast när nästa lagtima riksmöte skall börja.

Har regeringen förordnat om extra val, kan den under återstoden av valperioden besluta att avbryta riksmöte. Riksmötet skall avslutas omedelbart efter det att beslutet har tillkännagivits vid sammanträde med kammaren.

Tillägsbestämmelse

1.4.1

Talmanskonferensen yttrar sig till riksdagen över fråga om förlängning till dag efter den 31 maj av riksmöte som har inletts under augusti, september eller oktober.

5 § Vid första sammanträdet med kammaren under riksmöte föredrages berättelse av riksdagens valprovsnämnd om granskning av bevis om val av ledamöter och ersättare. Berättelse om granskning av bevis som inkommer under riksmöte föredrages så snart det kan ske.

Vid första sammanträdet anställs uppprop. Därefter väljes talman och vice talmän i fall som anges i 8 kap. 1 §.

Tillägsbestämmelse

1.5.1

Kammarens första sammanträde under ett riksmöte börjar klockan 11.

Kammarkansliet skall om möjligt, skriftligen eller telegrafiskt, underrätta riksdagsledamöterna om tidpunkten för det första sammanträdet.

6 § Lagtima riksmöte öppnas vid ett särskilt sammanträde med kammaren senast på riksmötets tredje dag. Statschefen förklarar därvid på talmannens hemställen riksmötet öppnat. Vid förfall för statschefen förklarar talmannen riksmötet öppnat. Vid sammanträdet avgiver statsministern regeringsförklaring, om icke särskilda skäl föranleder annat. Talmannen fastställer efter samråd med vice talmännen ordningen för detta sammanträde.

Tilläggsbestämmelse*1.6.1*

Sammanträdet för riksmötets öppnande äger rum klockan 14 den första dagen under riksmötet, om icke talmannen bestämmer annan tidpunkt.

7 § Talmannen eller, i hans ställe, vice talman leder riksdagens arbete.

Talmanskonferensen överlägger om åtgärder som kan främja planmässighet i riksdagens arbete.

Talmanskonferensen består av talmannen, vice talmännen, en företrädare för varje partigrupp i riksdagen som motsvarar parti med minst fyra procent av rösterna i hela riket vid senaste val till riksdagen, utskottens ordförande samt vice ordföranden i riksdagens förvaltningsstyrelse. Partigruppernas företrädare tillsätts vid början av varje lagtima riksmöte för tiden till dess nästa lagtima riksmöte börjar. De utses med motsvarande tillämpning av det förfarande som anges i 7 kap. 12 § första stycket.

Tilläggsbestämmelser*1.7.1*

Talmanskonferensen sammanträder på kallelse av talmannen.

1.7.2

Vid förfall för ordföranden i utskott inträder vice ordföranden i hans ställe. Suppleanter för partigruppernas företrädare behöver ej utses.

Talmanskonferensen sammanträder inom stängda dörrar. Vill konferensen inhämta upplysningar av någon som ej tillhör konferensen, får den kalla honom till sammanträde. Kammarsekreteraren och direktören för förvaltningskontoret får delta i konferensens överläggningar.

1.7.3

Vid konferensens sammanträden föres protokoll. Underrättelse om konferensens beslut tillställs dem som besluten avser.

8 § Riksdagsledamot kan efter prövning erhålla ledighet från sitt uppdrag. Beviljas ledamot ledighet för en tid av minst en månad, skall hans uppdrag under den tid han är ledig utövas av ersättare.

Tilläggsbestämmelse*1.8.1*

Ansökan om ledighet från uppdrag som riksdagsledamot skall innehålla de skäl varpå ansökan grundas. Ansökan skall avse ledighet under viss tid.

Ansökan prövas av talmannen, om den gäller ledighet under kortare tid än en månad, och av riksdagen om den gäller för längre tid.

9 § När ersättare skall inträda på grund av föreskrift i regeringsformen eller 8 § i detta kapitel, skall talmannen kalla ersättaren till tjänstgöring. Talmannen skall därvid iakttaga den ordning mellan ersättarna som har bestämts enligt lag om val till riksdagen. Om särskilda skäl föranleder det, får dock talmannen frångå den sålunda bestämda ordningen.

Tilläggsbestämmelse

1.9.1

Ersättare som skall utöva uppdrag som riksdagsledamot skall erhålla skriftligt bevis härom. Beviset skall ange vilken ledamot som ersättaren träder i stället för och tiden för förordnandets början och slut. Bevis om slutdagen kan utfärdas särskilt.

Talmannen skall för kammaren tillkännagiva när ersättare träder i ledamots ställe och när ledamot återtager sin plats.

2 kap. Kammarsammanträden

1 § Talmannen leder kammarens sammanträden. Han får vid överläggning i ämne som är upptaget på föredragningslistan icke yttra sig i sakfrågan.

2 § Vid förfall för talmannen leder vice talman sammanträde. Har samtliga vice talmän förhinder, ledes sammanträdet av den av de närvarande ledamöterna som längst tid har varit ledamot av riksdagen. Om två eller flera har tillhört riksdagen lika länge, har den äldste av dem företräde. Detsamma skall gälla, innan talman och vice talmän har valts.

Vad som enligt 1 § gäller om begränsning i talmannens yttranderätt skall tillämpas också på annan som leder sammanträde med kammaren.

3 § För varje ledamot skall finnas särskild plats i plenisalen.

Tilläggsbestämmelse

2.3.1

Ledamöterna tager plats i plenisalen valkretsvis. Särskilda platser skall finnas för talmannen och vice talmännen samt för statsråden.

4 § Sammanträde med kammaren är offentligt. Dock kan sammanträde hållas inom stängda dörrar, om det påkallas av hänsyn till rikets säkerhet eller i övrigt till förhållandet till annan stat eller mellanfolklig organisation. Därvid beslutar riksdagen. Skall regeringen vid sammanträde lämna riksdagen meddelande, kan även regeringen förordna om stängda dörrar.

Ledamot eller tjänsteman i riksdagen får ej obehörigen yppa vad som har förekommit vid sammanträde inom stängda dörrar. Riksdagen

kan dock besluta att för särskilt fall helt eller delvis upphäva tystnadsplikten.

Tilläggsbestämmelse

2.4.1

I plenisalen skall finnas särskilda platser för åhörare. Åhörare som uppträder störande kan genast utvisas. Om oordning uppstår bland åhörare, kan talmannen utvisa samtliga åhörare.

5 § Upptagning från offentligt kammarsammanträde för sändning i radio eller television får äga rum efter överenskommelse med talmanskonferensen.

6 § Kallelse till annat sammanträde än som avses i 1 kap. 5 eller 6 § utfärdas av talmannen. Kallelsen skall anslås i riksdagens lokaler senast klockan 18 dagen före sammanträdet och minst fjorton timmar i förväg. Om synnerliga skäl föreligger, får kallelsen dock anslås senare. I sådant fall får sammanträdet hållas endast om mer än hälften av riksdagens ledamöter medger det.

Tilläggsbestämmelser

2.6.1

Kallelse till sammanträde bör om möjligt införas i en eller flera dagliga tidningar. Avses att sammanträde skall fortsätta efter klockan 19, skall talmannen före klockan 16 sammanträdesdagen underrätta kammaren muntligen och genom anslag.

2.6.2

När val skall förrättas, anges detta särskilt i kallelsen.

7 § Talmannen skall till varje sammanträde låta upprätta föredragningslista över alla på kammarens bord vilande ärenden. Undantag får göras för ärende som antages bli behandlat inom stängda dörrar. Vid sammanträdet skall talmannen föredraga ärendena i den ordning vari de har tagits upp på föredragningslistan. Med ärende jämställes val som skall förrättas vid sammanträdet.

Tilläggsbestämmelser

2.7.1

Förslag till ny statsminister eller yrkande om misstroendeförklaring föres upp som första punkt på föredragningslistan. I övrigt tages ärendena upp i följande ordning, om icke talmannen bestämmer annat:

1. val,
2. propositioner samt skrivelser från regeringen med redogörelse för viss verksamhet,
3. förslag och redogörelser från andra riksdagsorgan än utskott,
4. motioner,

5. utskottsbetänkanden i den ordning utskotten angives i tilläggsbestämmelse 4.2.1.

2.7.2

För varje ärende göres anteckning om bordläggning. Har utskott hemställt att ärende skall avgöras efter endast en bordläggning, anmärkes det särskilt.

2.7.3

Om anteckning på föredragningslistan för särskilda fall föreskrives i tilläggsbestämmelserna 2.10.1, 2.14.1, 3.6.1, 6.1.1, 6.1.2 och 6.2.2.

2.7.4

Före varje sammanträde anslås föredragningslistan i plenisalen och på de övriga platser som talmannen bestämmer. Den skall dessutom delas ut till ledamöterna och till utskotten. Föredragningslistan och tillhörande handlingar skall finnas tillgängliga i kammarkansliet.

8 § Beslut att sammanträde skall avslutas eller att uppehåll skall göras i pågående sammanträde fattas av kammaren utan föregående överläggning.

9 § Talmannen ställer proposition till beslut. Finner han yrkande strida mot grundlag eller mot riksdagsordningen, skall han, med angivande av skäl, vägra proposition. Begär kammaren ändå proposition, skall talmannen hänvisa frågan till konstitutionsutskottet för avgörande. Proposition får ej vägras på vad utskottet har förklarat icke strida mot grundlag eller mot denna riksdagsordning.

10 § Vid sammanträde får varje ledamot och varje statsråd, med de undantag denna riksdagsordning föreskriver, fritt yttra sig i alla frågor som är under behandling och om lagligheten av allt som tilldrager sig vid sammanträdet.

Statschefen kan avgiva ämbetsförklaring inför kammaren.

Talmannen kan efter samråd med de av partigrupperna utsedda ledamöterna i talmanskonferensen besluta att debatt utan samband med annan handläggning får äga rum vid sammanträde med kammaren. Sådan debatt får begränsas till att avse särskilt ämne eller delas in i avsnitt efter ämne.

Tilläggsbestämmelse

2.10.1

Meddelande om debatt enligt 10 § tredje stycket skall tagas upp på föredragningslistan till det sammanträde då debatten skall äga rum.

11 § Ingen får vid sammanträde deltaga i behandlingen av ärende som personligen rör honom eller någon honom närstående. Statsråd får dock deltaga i överläggningen i ärende angående hans tjänsteutövning.

12 § Ingen får vid sammanträde uttala sig otillbörligt om annan eller begagna personligen förolämpande uttryck eller i övrigt i ord eller handling uppträda på sätt som strider mot god ordning. Den som har ordet skall begränsa sitt anförande till det ämne som behandlas.

Bryter någon mot vad som föreskrives i första stycket och rättar han sig ej efter talmannens erinran, får talmannen taga från honom ordet för pågående överläggning.

13 § Talmannen skall samråda med de av partigrupperna utsedda ledamöterna i talmanskonferensen om uppläggningsen av kammarens överläggningar.

14 § Riksdagen kan i tilläggsbestämmelse till denna riksdagsordning föreskriva begränsning av antalet anföranden som en talare får hålla under överläggningen i en fråga och av tiden för varje anförande. Därvid får skillnad göras mellan olika kategorier av talare, såsom statsråd och företrädare för majoritet eller minoritet i utskott eller för partigrupp, samt mellan talare som har efterkommit anmodan av talmannen om förhandsanmälan inför en överläggning och talare som har underlåtit det.

Begränsning i yttranderätten som sägs i första stycket kan på förslag av talmannen beslutas också särskilt i samband med överläggningen i viss fråga. Beslutet fattas utan föregående överläggning.

Vid tillämpningen av denna paragraf skall alltid iakttagas att envar som vill yttra sig i en fråga därvid får tala i sex minuter. Rätt till bemötande och genmäle som avses i 15 § andra stycket föreligger oberoende av vad som kan ha bestämts enligt denna paragraf.

Tilläggsbestämmelser

2.14.1

Den som önskar ordet vid överläggning i kammaren bör såvitt möjligt göra anmälan därom till kammarkansliet senast dagen före det sammanträde då överläggningen skall inledas.

Talmannen kan vid första bordläggningen av ett utskottsbetänkande anmoda dem som önskar yttra sig när ärendet skall avgöras att anmäla sig enligt första stycket och därvid ange den tid som de beräknar för sina anföranden. Talmannens anmodan antecknas på föredragningslista, som upptager betänkandet. Anförande från den som har underlåtit förhandsanmälan får ej överstiga sex minuter, om icke talmannen finner skäl att medgiva längre tid.

2.14.2

Anförande i särskilt anordnad debatt utan samband med annan handläggning får icke överstiga femton minuter eller, beträffande anförande från statsråd eller en särskilt utsedd företrädare för varje partigrupp, trettio minuter.

Partigrupp skall till talmannen anmäla företrädare som sägs i första stycket.

15 § Talmannen bestämmer ordningen mellan dem som före överläggningen i en viss fråga har anmält att de vill yttra sig. De som begär ordet under överläggningen yttrar sig i den ordning de har anmält sig.

Statsråd får utan hinder av vad som sägs i första stycket göra kortare inlägg för att bemöta annan talare. Med talmannens medgivande kan ledamot oberoende av talarordningen få ordet för genmäle till annan talare.

Tilläggsbestämmelser

2.15.1

Oberoende av talarordningen kan talmannen lämna ordet till ledamot för genmäle som innehåller upplysning eller rättelse med anledning av föregående talares anförande eller bemötande av angrepp från dennes sida. Tiden för genmäle får ej överstiga tre minuter, om ej talmannen av särskilda skäl medgiver utsträckning till sex minuter. Varje talare kan få avgiva två genmälen på samma huvudanförande.

2.15.2

Oberoende av talarordningen får ledamot under överläggningen i en fråga instämma med föregående talare utan att angiva skäl.

2.15.3

Särskilt inlägg från statsråd till bemötande av annan talare får ej överstiga tio minuter. Har talmannen redan beviljat ledamot rätt till genmäle, får denne yttra sig före statsrådet.

2.15.4

Den som yttrar sig skall tala från talarstolen eller från sin plats i plenisalen.

16 § Vid sammanträde föres fullständigt protokoll. Ingen får tala utanför protokollet. Vid justering av protokoll får beslut ej ändras.

Kammarens protokoll samt de handlingar som anses böra ingå i bihanget till detta protokoll skall utgivas av trycket, om de ej enligt vad som föreskrives särskilt skall hållas hemliga.

Tilläggsbestämmelser

2.16.1

Yttrande vid sammanträde skall upptecknas och utan dröjsmål göras tillgängligt på kammarkansliet. Har talaren ej gjort anmärkning mot uppteckningen senast klockan 12 den femte vardagen efter sammanträdet, anses han ha godkänt den. Om talaren justerar uppteckningen, bör han på den anteckna sitt namn eller sin signatur.

2.16.2

Protokoll justeras av kammaren på sjunde vardagen efter sammanträdet, om riksdagen sammanträder då, och annars vid närmast

följande sammanträde. Protokoll som ej har justerats vid slutet av ett riksmöte justeras vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Meddelande om tiden för sådan justering införes i den eller de tidningar i vilka kammarsammanträden gives till känna. Protokollet justeras inför de ledamöter som är närvarande.

Vid justeringssammanträde kan ledamot begära beriktigande av protokollet i fråga om yttrande som annan ledamot har godkänt enligt 2.16.1.

3 kap. Ärendenas väckande

1 § Regeringen avger förslag till riksdagen genom proposition.

Proposition skall vara åtföljd av regeringens protokoll i ärendet, av redogörelse för ärendets tidigare behandling, av motivering och av lagrådets yttrande, då sådant föreligger.

Tilläggsbestämmelse

3.1.1

Proposition avlämnas genom att den gives in till kammarkansliet. Den anmäles av talmannen vid sammanträde med kammaren efter det att den har delats ut till riksdagens ledamöter.

2 § Budgetåret börjar den 1 juli. Regeringen skall senast den 10 januari eller, om hinder möter till följd av nyligen inträffat regeringsskifte, snarast möjligt därefter avlämna proposition med förslag till statsbudget (budgetproposition) för det närmast följande budgetåret. Propositionen skall innehålla finansplan och nationalbudget. Regeringen skall avgiva särskilt förslag till slutlig reglering av statsbudgeten (kompletteringsproposition). Sådant förslag skall om hinder ej möter avlämnas före utgången av april månad.

Annan proposition angående anslag för det närmast följande budgetåret skall avlämnas senast den 10 mars, såvida regeringen icke finner att propositionens behandling kan uppskjutas till följande riksmöte.

Proposition med förslag om nytt eller väsentligen höjt anslag bör innehålla uppskattning av framtida kostnader för det ändamål som förslaget avser. Om förslag till anslag grundar sig på plan för längre tid än den för vilken anslaget har beräknats i propositionen, bör planen redovisas.

3 § Annan proposition än sådan som avses i 2 § skall avlämnas senast den 31 mars om regeringen anser att propositionen bör behandlas under pågående riksmöte.

4 § Bestämmelserna i 2 § andra stycket och 3 § om den tid då proposition skall avlämnas gäller endast vid lagtima riksmöte som enligt 1 kap. 4 § skall avslutas senast den 31 maj.

Bestämmelserna gäller ej

1. om budgetpropositionen med stöd av 2 § har avlämnats efter den 10 januari,
2. i fråga om proposition varigenom regeringen enligt lag för prövning underställer riksdagen en utfärdad förordning,
3. om regeringen finner synnerliga skäl föreligga att avlämna propositionen senare.

5 § Regeringen bör avlämna sina propositioner på sådana tider att anhopning av arbete hos riksdagen om möjligt förebygges. Regeringen skall samråda med talmannen därom.

Proposition kan avlämnas även när riksmöte ej pågår.

6 § Regeringen får lämna meddelande till riksdagen genom skrivelse eller också muntligen genom statsråd vid sammanträde med kammaren.

Tilläggsbestämmelser

3.6.1

Skall statsråd vid sammanträde med kammaren lämna muntligt meddelande till riksdagen, bör anteckning härom göras på föredragningslistan till sammanträdet.

3.6.2

Regeringen skall årligen samtidigt med budgetpropositionen lämna riksdagen redogörelse för verksamheten inom de kommittéer som har tillsatts på grund av regeringens beslut.

7 § Utskott får väcka förslag hos riksdagen i ämne som hör till dess handläggning.

8 § Annat organ som helt eller delvis utses av riksdagen får väcka förslag hos riksdagen i fråga som rör organets kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer. Riksdagen kan föreskriva att sådant organ även i annat fall får väcka förslag hos riksdagen.

Om redogörelse till riksdagen från riksdagsorgan är särskilt föreskrivet.

Tilläggsbestämmelser

3.8.1

Förslag och redogörelse från riksdagsorgan, som avses i 8 §, ingives till kammarkansliet och anmäles av talmannen vid sammanträde med kammaren efter det att förslaget eller redogörelsen har delats ut till riksdagens ledamöter.

3.8.2

Talmanskonferensen får väcka förslag hos riksdagen i fråga som gäller riksdagsarbetets bedrivande. Talmanskonferensen kan vidare i

annat fall framlägga förslag för riksdagen i fråga som gäller riksdagen eller dess organ, om förslaget grundar sig på utredning som talmanskonferensen har tillsatt på riksdagens uppdrag.

Riksdagens förvaltningsstyrelse får väcka förslag hos riksdagen i fråga, som rör förvaltningen inom riksdagen eller dess myndigheter, om denna faller under styrelsens handläggning.

3.8.3

Om förslagsrätt för fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret, riksdagens ombudsmän och riksdagens revisorer i annan fråga än som avses i 8 § första stycket första punkten föreskrives särskilt.

9 § Riksdagsledamot avgiver förslag till riksdagen genom motion.

I en och samma motion får icke sammanföras förslag i skilda ämnen.

Tilläggsbestämmelse

3.9.1

Motion avlämnas genom att den gives in till kammarkansliet av motionär personligen eller, om motionären eller motionärerna har förfall, av annan riksdagsledamot. Under uppehåll i riksdagsarbetet vid jul eller påsk får motion dock insändas med posten. Motion bör lämnas i fyra exemplar och innehålla uppgift om det parti som motionären tillhör och om motionärens plats i plenisalen.

Talmannen anmäler motion för kammaren.

10 § Motion får väckas inom femton dagar från den dag då budgetpropositionen anmäldes i kammaren. Om riksmötet upphör innan motionstiden har gått till ända, löper ny motionstid om femton dagar från början av nästa lagtima riksmöte.

Fastställes i något fall statsbudget för annan tid än budgetåret, bestämmer riksdagen om motionstidens förläggning.

11 § Utöver vad som följer av 10 § får motion med anledning av proposition avlämnas inom femton dagar från den dag då propositionen anmäldes i kammaren. I ärende som måste avgöras skyndsamt kan riksdagen, om den finner synnerliga skäl föreligga, på förslag av regeringen besluta om kortare motionstid. Riksdagen kan besluta att med högst tio dagar förlänga tiden för avlämnande av motion med anledning av proposition i vilken redovisas plan som avses i 2 § tredje stycket.

Motion får i de fall som riksdagen föreskriver väckas med anledning av skrivelse från regeringen med redogörelse för viss verksamhet. Därvid äger bestämmelserna i första stycket motsvarande tillämpning.

Vid beräkning av motionstid enligt denna paragraf bortses från dag som infaller under längre uppehåll i riksdagsarbetet under riksmöte.

3.11.1

Yrkande om förlängning av motionstiden enligt 11 § första stycket sista punkten framställs senast vid andra sammanträdet efter det då propositionen anmäldes i kammaren. Beslut om förlängning fattas senast vid därefter följande sammanträde.

3.11.2

Motion får avlämnas med anledning av skrivelse från regeringen med årlig redovisning för verksamheten inom Statsföretag AB.

3.11.3

Talmanskonferensen fastställer vilka dagar som med tillämpning av 11 § tredje stycket ej skall inräknas i motionstid enligt paragrafen.

12 § Har proposition uppskjutits från ett riksmöte till annat, får motion med anledning av propositionen väckas

1. vid första riksmötet i valperiod inom sju dagar från dess början.
2. om propositionen har väckts så sent under riksmöte att den i 11 § föreskrivna motionstiden icke har löpt ut när riksmötet upphör, senast på andra dagen av nästa lagtima riksmöte eller, om riksdagen dessförinnan beslutar att behandla propositionen vid urtima riksmöte, inom sju dagar från beslutet.

Vid tillämpningen av första stycket skall med proposition jämföras skrivelse som avses i 11 § andra stycket.

13 § Bestämmelserna i 11 och 12 §§ äger motsvarande tillämpning på motion med anledning av förslag av sådant riksdagens organ som avses i 8 §. Riksdagen kan föreskriva att motion får väckas också med anledning av redogörelse till riksdagen från sådant organ.

Tilläggsbestämmelse**3.13.1**

Motion får avlämnas med anledning av redogörelse från fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret, styrelsen för riksdagsbiblioteket, riksdagens ombudsmän eller riksdagens revisorer.

14 § Har riksdagen kallats till urtima riksmöte med stöd av begäran från ledamöter i riksdagen, får motion i fråga som har föranlett kallelsen avlämnas inom fyra dagar från riksmötets början.

15 § Motion med anledning av händelse av större vikt får medan riksmöte pågår väckas gemensamt av minst tio ledamöter, om händelsen ej har kunnat förutses eller beaktas under motionstid som avses i 10 § eller kunnat föranleda motionsrätt enligt annan bestämmelse i detta kapitel.

16 § Konstitutionsutskottet skall till kammaren för slutligt beslut anmäla vilande beslut i ärende angående grundlag eller riksdagsordningen. Skall efter vad som sägs i regeringsformen i annat fall tillämpas den ordning som gäller för grundlagsändring, skall vilande beslut i ärendet anmälas av det utskott till vars handläggning frågan hör.

17 § Yrkande om misstroendeförklaring skall framställas vid sammanträde med kammaren. Yrkandet skall avlämnas skriftligen till protokollet så snart det har framställts.

18 § Vill åklagare påkalla att riksdagen enligt 4 kap. 8 § första stycket regeringsformen medgiver att talan väckes mot riksdagsledamot eller att ingripande göres i dennes personliga frihet, skall han skriftligen ansöka om det hos riksdagens talman. Vad som har sagts nu om åklagare skall gälla även annan som vill begära riksdagens medgivande att få föra talan vid domstol med anledning av riksdagsledamots handlande.

Är ansökningshandlingen så ofullständig att den icke kan läggas till grund för riksdagens prövning eller har sökanden icke gjort antagligt att han är behörig att vidtaga eller hos myndighet begära den åtgärd, varom fråga är, skall talmannen avvisa ansökan. I annat fall skall han anmäla den vid sammanträde med kammaren.

Tilläggsbestämmelse

3.18.1

Sökande skall i ansökningshandlingen ange de omständigheter på vilka ansökan grundas.

19 § Proposition och motion får återkallas till dess utskott har avgivit betänkande i ärendet.

Återkallas proposition, förfaller motion som har väckts med anledning av propositionen.

Har proposition blivit återkallad, får motion väckas med anledning därav inom sju dagar från det att återkallelsen anmäldes i kammaren.

Tilläggsbestämmelse

3.19.1

Återkallelse skall göras i skrivelse, som ingives till kammarkansliet. Talmannen avskriver förslag som har återkallats eller förfallit på grund av återkallelsen och gör anmälan härom i kammaren. Om förslaget har hänvisats till utskott, skall detta underrättas om avskrivningen.

20 § Vad som i allmänhet gäller om beräkning av lagstadgad tid skall tillämpas också på tid då åtgärd enligt bestämmelse i detta kapitel senast skall vidtagas.

1 § Proposition, motion samt förslag och redogörelse från riksdagsorgan som sägs i 3 kap. 8 § skall för beredning hänvisas till utskott. Detsamma skall gälla ansökan som åsyftas i 3 kap. 18 § och som talmannen har anmält i kammaren samt skrivelse från regeringen med redogörelse för viss verksamhet.

Innan ärende hänvisas till utskott skall det bordläggas vid sammanträde med kammaren, om kammaren icke beslutar omedelbar hänvisning.

2 § Riksdagen skall vid början av varje lagtima riksmöte inom sig tillsätta ett konstitutionsutskott, ett finansutskott, ett skatteutskott och minst tolv andra utskott. Valet gäller för tiden till dess nästa lagtima riksmöte börjar.

Riksdagen kan under riksmöte tillsätta ytterligare utskott för längst den tid som har angivits i första stycket.

Tilläggsbestämmelser

4.2.1

Riksdagen skall inom en vecka från början av lagtima riksmöte tillsätta följande sexton utskott:

1. ett konstitutionsutskott (KU),
2. ett finansutskott (FiU),
3. ett skatteutskott (SkU),
4. ett justitieutskott (JuU),
5. ett lagutskott (LU),
6. ett utrikesutskott (UU),
7. ett försvarsutskott (FöU),
8. ett socialförsäkringsutskott (SfU),
9. ett socialutskott (SoU),
10. ett kulturutskott (KrU),
11. ett utbildningsutskott (UbU),
12. ett trafikutskott (TU),
13. ett jordbruksutskott (JoU),
14. ett näringsutskott (NU),
15. ett inrikesutskott (InU) och
16. ett civilutskott (CU).

Utskotten väljes i den ordning de har tagits upp ovan.

4.2.2

Tillsätter riksdagen ytterligare utskott, skall den ange dess huvudsakliga arbetsuppgifter.

3 § Varje utskott skall bestå av udda antal ledamöter, lägst femton.

Varje utskott skall bestå av femton ledamöter.

4 § Konstitutionsutskottet skall, utöver sin uppgift enligt 12 kap. 1 § regeringsformen, bereda ärenden som rör grundlagarna och riksdagsordningen.

5 § Finansutskottet skall, utöver sina uppgifter enligt 8 kap. 6 § och 9 kap. 4 § regeringsformen, bereda ärenden om allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken och för budgetregleringen samt ärenden som rör riksbankens verksamhet.

Skatteutskottet skall, utöver sin uppgift enligt 8 kap. 6 § regeringsformen, bereda ärenden om statliga och kommunala skatter.

6 § Riksdagen föreskriver efter vilka grunder övriga ärenden skall fördelas mellan utskott. Därvid skall iakttagas att ärenden som hör till ett ämnesområde hänföres till samma utskott. Dock får bestämmas att ett utskott skall finnas för beredning av ärenden om sådan lag som avses i 8 kap. 2 § regeringsformen, oberoende av ämnesområde.

Riksdagen kan avvika från de grunder som sålunda har fastställts liksom från 5 §, om det i särskilt fall är påkallat av hänsyn till sambandet mellan olika ärenden, ett ärendes särskilda beskaffenhet eller arbetsförhållandena.

Tilläggsbestämmelser

4.6.1

Konstitutionsutskottet skall, utöver sina uppgifter enligt 4 §, bereda ärenden om lagstiftning i konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen, ärenden om press- eller partistöd, lagstiftning om radio, television och film liksom andra ärenden som angår yttrandefrihet, opinionsbildning och religionsfrihet, övriga ärenden om riksdagen, riksdagens ombudsman och riksdagens myndigheter utom riksbanken, riksgäldskontoret och riksdagens revisorer, ärenden om medgivande från riksdagen att väcka talan mot riksdagsledamot eller att ingripa i hans personliga frihet samt ärenden av allmän betydelse för den kommunala självstyrelsen.

4.6.2

Finansutskottet skall, utöver sina uppgifter enligt 5 § första stycket, bereda ärenden om beräkning av statens inkomster och andra ärenden rörande statbudgeten, som icke tillhör annat utskotts beredning, allmänt budgettekniska ärenden, ärenden om penning-, kredit- och valutapolitiken, om riksgäldskontoret och riksdagens revisorer, om förvaltningsrevision, statlig redovisning och rationalisering, om upphandling i allmänhet inom statsförvaltningen, om statens egendom i allmänhet samt förvaltningsekonomiska ärenden i övrigt som icke rör enbart visst ämnesområde. Det skall även sammanställa statsbudgeten.

Skatteutskottet skall, utöver sina uppgifter enligt 5 § andra stycket, bereda ärenden om taxering, uppbörd och folkbokföring samt ärenden om alkoholhaltiga varor.

4.6.4

Justitieutskottet skall bereda ärenden som rör domstolarna, arrendenämnderna och hyresnämnderna, åklagarväsendet, polisväsendet och kriminalvården samt ärenden rörande brottsbalken, rättegångsbalken och lagar som ersätter eller har nära samband med föreskrifter i dessa balkar.

4.6.5

Lagutskottet skall bereda ärenden rörande giftermåls-, föräldra-, ärvda-, handels- eller jordabalken eller lagar som ersätter eller anknyter till föreskrifter i dessa balkar, i den mån ärendena icke tillhör annat utskotts beredning. Det skall även bereda ärenden som gäller lagstiftning om försäkringsavtalsrätt, bolags- och föreningsrätt, växel- och checkrätt, skadeståndsrätt, immaterialrätt, utsökning, konkurs, internationell privaträtt samt lagstiftning i andra ärenden av allmänt privaträttslig beskaffenhet.

4.6.6

Utrikesutskottet skall bereda ärenden om rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer, Sveriges representation i utlandet och bistånd till annat lands utveckling samt ärenden i övrigt om utrikes handel och internationellt ekonomiskt samarbete, allt i den mån ärendena icke tillhör annat utskotts beredning.

4.6.7

Försvarsutskottet skall bereda ärenden om militärt försvar, civilförsvar, psykologiskt försvar, ekonomiskt försvar, vapenfri tjänst och värnpliktigas ekonomiska förmåner.

4.6.8

Socialförsäkringsutskottet skall bereda ärenden om allmän försäkring och yrkesskadeförsäkring samt studiesociala ärenden.

4.6.9

Socialutskottet skall bereda ärenden om barna- och ungdomsvård, åldringsvård, nykterhetsvård, socialhjälp, stöd åt barnfamiljer, arbetarskydd, arbetstid, semester, hälso- och sjukvård, handikappvård och rehabilitering samt sociala ärenden i övrigt.

4.6.10

Kulturutskottet skall bereda ärenden som rör allmänna kultur- och utbildningsändamål, ungdomsverksamhet, internationellt kulturellt samarbete samt idrotts- och friluftsvksamhet. Det skall även bereda kyrkofrågor och ärenden om radio och television i den mån de icke tillhör konstitutionsutskottets beredning.

4.6.11

Utbildningsutskottet skall bereda ärenden om högre utbildning och forskning, skolväsendet, lärarutbildning och vuxenutbildning.

4.6.12

Trafikutskottet skall bereda ärenden om järnvägar, post, telegraf, telefon, vägar, vägtrafik, sjöfart, luftfart och väderlekstjänst.

4.6.13

Jordbruksutskottet skall bereda ärenden om jordbruk, skogsbruk, trädgårdsnäring, jakt, fiske och vattenrätt. Det skall även bereda ärenden om naturvård samt ärenden om miljövård i övrigt som icke tillhör annat utskotts beredning.

4.6.14

Näringsutskottet skall bereda ärenden om allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor samt ärenden om industri och hantverk, handel, statlig företagsamhet, konsumentfrågor, pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet, kredit- och fondväsendet och det affärsmässiga försäkringsväsendet.

4.6.15

Inrikesutskottet skall bereda ärenden om arbetsmarknaden, regional utveckling, lokaliseringsstöd, allmän tjänsteplikt, arbetsavtalsrätt, arbetslöshetsförsäkring, arbets- och anställningsförhållanden i allmän tjänst, svenskt medborgarskap och utlänningars ställning.

4.6.16

Civilutskottet skall bereda ärenden om bostadspolitiken, hyresreglering, bebyggelseplanläggning, byggnadsväsendet, fysisk planering, expropriation, fastighetsbildning, lantmäteriväsendet, länsförvaltningen med lokala skattemyndigheter och exekutionsväsendet, statistik, brandväsendet och rikets administrativa indelning samt sådana kommunfrågor som icke tillhör konstitutionsutskottets beredning.

7 § Annat ärende än budgetpropositionen får delas mellan två eller flera utskott endast om särskilda skäl föranleder det.

8 § Utskott skall avgiva betänkande i ärende som har hänvisats till

utskottet och som ej har återkallats. Utskott kan dock överflytta ärende till annat utskott, om detta samtycker därtill, eller överenskomma med ett eller flera utskott att de skall bereda ärendet gemensamt genom deputerade i sammansatt utskott. Sådant utskott avgiver betänkande till riksdagen.

Betänkande i ärende vars behandling har uppskjutits från en valperiod för riksdagen till nästa skall avgivas av utskott som har tillsatts av den nyvalda riksdagen.

Utskott skall till anmälan till kammaren av vilande beslut som sägs i 3 kap. 16 § foga yttrande i ärendet.

Tilläggsbestämmelse

4.8.1

Beslut av finans- och skatteutskotten i fråga som avses i 8 kap. 6 § regeringsformen meddelas regeringen genom skrivelse.

9 § Ärende, i vilket utskott har avgivit betänkande, skall från kammaren återförvisas till utskottet för ytterligare beredning, om minst en tredjedel av de röstande ansluter sig till yrkande om det. Återförvisning enligt denna paragraf får ej göras mer än en gång i samma ärende.

Kammaren kan även hänvisa ärendet till annat utskott för ytterligare beredning. Föreligger samtidigt yrkande härom och yrkande om återförvisning, skall sistnämnda yrkande prövas först. Beslutas därvid återförvisning, förfaller yrkandet om hänvisning till annat utskott.

10 § Statlig myndighet skall lämna upplysningar och avgiva yttrande, då utskott begär det. Sådant skyldighet åligger dock ej regeringen. Myndighet som ej lyder under riksdagen kan hänskjuta begäran från utskott till regeringens avgörande.

Begär minst en tredjedel av ledamöterna i ett utskott vid behandlingen av ett ärende att upplysningar eller yttrande skall inhämtas från myndighet som avses i första stycket, skall utskottet föranstalta om detta, såvida det icke finner att därmed förenat dröjsmål med ärendets behandling skulle leda till avsevärt men.

11 § Utskott får sammanträda också under tid då riksmöte icke pågår, om dess uppgifter kräver det.

Tilläggsbestämmelser

4.11.1

Utskott sammanträder första gången på kallelse av talmannen inom två dagar efter valet. Därefter sammanträder utskottet på kallelse av ordföranden. För ändamål som sägs i 9 kap. 4 § regeringsformen kan finansutskottet sammankallas också på begäran av regeringen. För ändamål som sägs i 8 kap. 6 § regeringsformen sammankallas finans- och skatteutskotten första gången på begäran av regeringen. Skall

utskott enligt vad nu sagts sammankallas på regeringens begäran, utfärdas kallelsen av talmannen.

Personlig kallelse skall utgå till samtliga ledamöter och suppleanter. Kallelse bör om möjligt anslås i riksdagens lokaler senast klockan 18 dagen före sammanträdet och införas i en eller flera dagliga tidningar.

4.11.2

Utskott får sammanträda samtidigt med kammaren endast om förhandlingen i kammaren avser annat än ärendes avgörande eller val och utskottet i förväg har medgivit det genom enhälligt beslut.

4.11.3

Innan ordförande har valts, föres ordet av den av de närvarande ledamöterna som har varit ledamot av riksdagen längst tid. Om två eller flera har tillhört riksdagen lika länge, har den äldste av dem företräde.

Vid gemensamt sammanträde med finans- och skatteutskotten enligt 8 kap. 6 § regeringsformen föres ordet av den av utskottsordförandena som har varit ledamot av riksdagen längst tid. Om de har tillhört riksdagen lika länge, har den äldste av dem företräde.

4.11.4

Över sammanträde med utskott föres protokoll.

12 § Utskott skall sammanträda inom stängda dörrar. Om särskilda skäl föreligger, kan utskottet medgiva att även annan än ledamot, suppleant och tjänsteman i utskottet är närvarande.

13 § I utskott får ingen närvara, när ärende som personligen rör honom eller någon honom närstående förekommer till överläggning eller beslut.

14 § Omröstning inom utskott skall göras öppet. Är rösterna lika delade, gäller den mening som ordföranden biträder.

Ledamot som har förlorat vid omröstning inom utskott kan till utskottets betänkande foga reservation med yrkande. Betänkandet får dock icke fördröjas därigenom.

15 § Ledamot, suppleant eller tjänsteman i utskott får ej obehörigen yppa vad som enligt beslut av regeringen eller utskottet skall hållas hemligt med hänsyn till rikets säkerhet eller av annat synnerligen viktigt skäl, som betingas av förhållandet till främmande stat eller mellanfolklig organisation.

5 kap. Ärendenas avgörande

1 § Utskotts betänkande skall före ärendets avgörande bordläggas vid

två sammanträden med kammaren, om ej riksdagen på utskottets förslag beslutar att ärendet skall avgöras efter endast en bordläggning.

Tilläggsbestämmelser

5.1.1

Utskottsbetänkande får icke anmälas i kammaren förrän det har delats ut till riksdagens ledamöter.

5.1.2

Vill ledamot inför avgörandet av ett ärende framställa yrkande som ej redovisas i utskottets betänkande, skall han snarast möjligt underrätta talmannen om yrkandet. Yrkandet bör sättas upp skriftligt och delas ut till ledamöterna innan ärendet avgöres; motiveringen skall därvid utelämnas.

2 § Ärende om misstroendeförklaring skall ligga på kammarens bord till det andra sammanträdet efter det då yrkandet framställdes och avgöras senast vid det därpå följande sammanträdet.

Vad sålunda har föreskrivits äger motsvarande tillämpning på förslag av talmannen till ny statsminister. Därvid skall iakttagas den i 6 kap. 2 § andra stycket regeringsformen föreskrivna fristen.

3 § Ärende i vilket överläggning äger rum får ej upptagas till avgörande förrän kammaren på talmannens förslag har funnit överläggningen avslutad.

Ärende avgöres med acklamation eller, om ledamot yrkar det, genom omröstning. Fordras för beslut anslutning från särskilt flertal, skall ärendet alltid avgöras genom omröstning.

Avgörandet av ärende skall, om det behövs, delas upp på skilda beslut.

4 § När ärende avgöres med acklamation, skall talmannen ställa proposition på varje yrkande som har framställts under överläggningen. Propositionen avfattas så att den kan besvaras med ja eller nej. Talmannen tillkännagiver hur beslutet har utfallit enligt hans uppfattning och befäster det med klubbslag, om ej omröstning begäres.

5 § När ärende avgöres genom omröstning, ställes mot det yrkande, som enligt talmannens uppfattning har vunnit riksdagens bifall, eller, när acklamation ej har skett, mot det yrkande, som talmannen bestämmer, annat yrkande som kontraposition. Föreligger flera än två yrkanden som kan ställas mot varandra, skall först med tillämpning av 4 § beslutas vilket yrkande som skall vara kontraposition.

Omröstning göres öppet. Talmannen tillkännagiver hur omröstningen har utfallit och befäster beslutet med klubbslag.

Tilläggsbestämmelser

5.5.1

Då omröstning skall äga rum, upprättar talmannen omröstnings-

proposition. Fordras i visst fall för beslut anslutning från särskilt flertal, anges det i omröstningspropositionen.

Sedan ledamöterna efter förvarning har intagit sina platser i plenisalen, läses omröstningspropositionen upp och underställes kammaren för godkännande.

Omröstning kan förrättas med uppresning. Om talmannen efter omröstning med uppresning finner tvekan råda om omröstningens resultat eller ledamot begär rösträkning, verkställs ny omröstning med omröstningsapparat eller, när sådan icke kan användas, med namnupprop.

5.5.2

Vid omröstning med uppresning uppmanar talmannen först de ledamöter som vill rösta för ja-propositionen att resa sig och riktar därefter samma uppmaning till de ledamöter som vill rösta för nej-propositionen.

Vid omröstning med omröstningsapparat fotograferas den tablå som visar hur varje ledamot har röstat.

Vid omröstning med namnupprop anmodar talmannen två ledamöter att taga plats vid talmansbordet för att föra anteckningar över omröstningen. Vice talmännen ropas upp först och därefter övriga ledamöter efter platsnummer i plenisalen. Något av följande svar skall avgivas: ja, nej, avstår.

6 § Uppkommer lika röstetal vid omröstning om vilket yrkande som skall vara kontraposition, avgöres utgången genom lottning.

Är rösterna lika delade i huvudomröstning ställer talmannen proposition på förslag om återförvisning av ärendet till utskottet. Ärendet skall återförvisas om minst hälften av de röstande förenar sig härom. Beslutas ej återförvisning, avgör lotten vilken mening som skall vara riksdagens beslut.

Efter återförvisning upptages ärendet på nytt i sin helhet till avgörande i kammaren. Uppstår därvid åter lika röstetal vid huvudomröstning, skall lottning äga rum genast.

7 § Har avgörandet i lagärende delats upp på två eller flera beslut, får riksdagen omedelbart efter det sista delbeslutet på förslag av talmannen eller ledamot besluta att ärendet skall för ytterligare beredning återförvisas till utskottet. Beslutar riksdagen återförvisning, har delbesluten förfallit. Beslut enligt denna paragraf om återförvisning av ärende får ej upprepas.

8 § Fordras för beslut anslutning från särskilt flertal och föreligger mer än ett förslag till sådant beslut, utväljer riksdagen först, med tillämpning av vad som gäller i allmänhet, ett av förslagen. Därefter avgöres om detta förslag skall antagas eller förkastas.

Föreligger samtidigt två eller flera yrkanden om misstroende-förklaring mot samma statsråd, skall endast en omröstning äga rum.

9 § Ledamot får omedelbart efter ärendes avgörande anmäla reservation eller avgiva röstförklaring.

10 § Genom särskilt beslut kan riksdagen till närmast följande lagtima riksmöte uppskjuta behandlingen av ärende. Ärende som gäller statsbudgeten för närmast följande budgetår får dock uppskjutas endast om det kan ske utan olägenhet för budgetregleringen. Beslut om uppskov kan upprepas.

Avslutas riksmöte i förtid med anledning av extra val, skall ärende som riksdagen icke har hunnit avgöra anses utan särskilt beslut uppskjutet till det första lagtima riksmötet efter valet.

Ärende som ej har återkallats skall avgöras före utgången av kalenderåret efter det då ärendet väcktes eller, om hinder häremot möter till följd av förordnande om extra val, snarast möjligt efter det att den nyvalda riksdagen har sammanträtt.

Tillägsbestämmelse

5.10.1

Beslut att uppskjuta ärende fattas på framställning av utskott, till vars handläggning ärendet hör. Utskottet skall inhämta yttrande från talmanskonferensen. Kammaren kan även utan sådan framställning besluta uppskov i samband med behandlingen av utskottsbetänkande.

11 § Riksdagen kan vid urtima riksmöte besluta att till behandling upptaga uppskjutet ärende.

Tillägsbestämmelse

5.11.1

Beslut att vid urtima riksmöte upptaga uppskjutet ärende fattas på förslag av utskott till vars handläggning ärendet hör eller på förslag av talmannen. Talmanskonferensen skall höras i frågan.

12 § Slutligt beslut i ärende angående grundlag fattas vid första riksmötet i den valperiod som följer på riksdagsvalet närmast efter det vilande beslutet i ärendet, såvida ej avgörandet uppskjutes till annat riksmöte. I fråga om uppskov äger bestämmelserna i 10 § första och andra styckena och i 11 § motsvarande tillämpning. Ärendet skall avgöras slutligt före nästa ordinarie val till riksdagen.

Tillägsbestämmelse

5.12.1

Tillägsbestämmelserna 5.10.1 och 5.11.1 äger motsvarande tillämpning i fråga om uppskov med slutligt beslut i ärende angående grundlag.

13 § Riksdagens beslut med anledning av proposition samt annat beslut, varom regeringen skall underrättas, meddelas regeringen genom skrivelse.

5.13.1

Riksdagens skrivelser sättes upp av kammarkansliet och under-tecknas av talmannen.

Utskott som har berett ärende skall få del av kammarens beslut i ärendet.

6 kap. Interpellationer och frågor till statsråd

1 § Interpellation skall ha bestämt innehåll och vara försedd med motivering. Interpellation bör väckas endast i angelägenhet av större allmänt intresse. Riksdagen beslutar om interpellationen får framställas. Beslutet fattas utan föregående överläggning.

Statsråd, som icke besvarar interpellation inom fyra veckor från det att riksdagen medgav att interpellationen fick framställas, skall före utgången av denna tid muntligen meddela riksdagen varför svar uteblir eller anstår. Sadant meddelande får ej följas av överläggning.

Interpellation förfaller om den ej har besvarats vid det riksmöte då den väcktes.

Tilläggsbestämmelser

6.1.1

Interpellation ingives till kammarkansliet och anmäles av talmannen vid sammanträde med kammaren utan dröjsmål efter det att interpellationen har delats ut till riksdagens ledamöter. Frågan huruvida interpellationen får framställas avgöres vid närmast följande sammanträde och tages upp på föredragningslistan till detta sammanträde. Medgiver riksdagen att interpellationen får framställas, låter talmannen skyndsamt statsrådet få del av den.

Den som vid riksmöte, som enligt 1 kap. 4 § skall avslutas senast den 31 maj, ingiver interpellation till kammarkansliet efter utgången av april månad skall i interpellationen ange skälen till att denna icke har ingivits tidigare.

6.1.2

När statsråd ämnar besvara interpellation, bestämmer talmannen efter samråd med statsrådet och interpellanten vid vilket sammanträde svaret skall lämnas. Meddelande härom anslås senast klockan 11 dagen före sammanträdet och tages upp på föredragningslistan.

Svar på interpellation får delas ut till ledamöterna i förväg. Har så skett, kan statsrådet begränsa sitt anförande till en sammanfattning av svaret.

2 § Fråga skall ha bestämt innehåll. Den får vara försedd med en kort inledande förklaring. När fråga besvaras, får endast den ledamot som har framställt frågan och det statsråd som lämnar svaret taga del i

överläggningen. Riksdagen kan föreskriva begränsning i yttranderätten för dessa talare utöver vad som följer av 2 kap. 14 §.

SFS 1974: 153

6 och 7 kap.

Tilläggsbestämmelser

6.2.1

Fråga ingives till kammarkansliet. Den skall vara egenhändigt under-tecknad av den ledamot som framställer frågan. Talmannen låter utan dröjsmål statsrådet få del av frågan och anmäler den vid närmast följande sammanträde.

6.2.2

Vad som föreskrives i 1 § tredje stycket och i tilläggsbestämmelse 6.1.2 första stycket skall tillämpas också på fråga. Om icke särskilda skäl föranleder annat, skall frågor besvaras vid en eller två frågestunder varje vecka. Fråga bör besvaras vid den frågestund som infaller närmast efter sex dagar från det att frågan lämnades till kammarkansliet.

När fråga besvaras, får det första anförandet från varje talare räcka längst tre minuter, det andra längst två minuter och varje följande anförande längst en minut.

7 kap. Gemensamma bestämmelser om val inom riksdagen

1 § Bestämmelserna i 2–12 §§ gäller val som ankommer på kammaren.

Bestämmelserna i 2 § första stycket, 6 §, 8–10 §§ och 12 § andra stycket skall tillämpas endast i den mån riksdagen ej föreskriver annat.

Tilläggsbestämmelse

7.1.1

Utöver de val som kammaren förrättar enligt regeringsformen och riksdagsordningen skall den företaga val till

1. riksgäldsfullmäktige,
2. styrelsen för riksdagsbiblioteket,
3. Nordiska rådets svenska delegation,
4. Europarådets svenska delegation,
5. styrelsen för Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond.

Kammaren skall också varje år utse aderton ledamöter av riksdagen, vilka får delta i bolagsstämmor med Statsföretag AB.

2 § Val beredes av en inom riksdagen utsedd valberedning.

Valberedningen utses vid första sammanträdet med kammaren under riksdagens valperiod för tiden till valperiodens slut. Varje partigrupp, vilken motsvarar parti som vid valet till riksdagen har fått minst fyra procent av rösterna i hela riket, skall besätta en plats.

Därutöver fördelas tio platser proportionellt mellan samma partigrupper. Ledamöterna tillsättes med tillämpning av det förfarande som anges i 12 § första stycket.

Tilläggsbestämmelser

7.2.1

Talmannen fastställer för varje partigrupp det antal ledamöter, som partigruppen skall tillsätta i valberedningen. Därvid skall han vid den proportionella fördelningen tillämpa den beräkningsgrund som anges i 4 § andra stycket.

7.2.2

Valberedningen bereder alla val som förrättas av kammaren utom val av riksföreståndare, vice riksföreståndare, person som skall inträda som tillfällig riksföreståndare, talman, vice talmän, kammarsekreterare samt riksdagens ombudsmän och deras ställföreträdare. Om beredning av val av ombudsmän och ställföreträdare föreskrives i tilläggsbestämmelse 8.10.2.

7.2.3

Valberedningen håller på kallelse av talmannen sitt första sammanträde samma dag som den utses. Därefter sammanträder beredningen på kallelse av ordföranden.

Bestämmelserna i 4 kap. 12 § samt tilläggsbestämmelserna 4.11.1 andra stycket och 4.11.2–4 äger motsvarande tillämpning på valberedningen.

3 § Framlägges vid val som avser två eller flera personer en gemensam lista, som upptager namn på så många personer som valet avser, och har listan godkänts av alla i valberedningens sammanträde deltagande ledamöter eller av alla utom en, skall talmannen ställa proposition på godkännande av listan och förklara de på denna upptagna personerna valda. Val med slutna sedlar skall dock förrättas, om det begäres av minst så många riksdagsledamöter, som motsvarar det tal vilket erhålles, om samtliga röstberättigade ledamöters antal delas med antalet av de personer valet avser, ökat med ett. Detta val skall äga rum vid ett följande sammanträde.

Följer av särskild bestämmelse att innehavare av visst uppdrag skall väljas för sig, skall valet förrättas med acklamation. Om ledamot begär det, skall valet dock förrättas med slutna sedlar. Föreligger enhälligt förslag från valberedningen, skall i sådant fall valet äga rum först vid ett följande sammanträde.

4 § Val förrättas med slutna sedlar, om ej annat följer av 3 § eller annan huvudbestämmelse i riksdagsordningen. Skall två eller flera personer utses genom val med slutna sedlar, fördelas platserna proportionellt mellan partier. Med parti avses därvid varje grupp av riksdagsledamöter som vid valet uppträder under särskild beteckning.

Platserna fördelas mellan partier genom att de en efter en tilldelas det parti som för varje gång visar det största jämförelsetalet. Jämförelsetalet är lika med partiets röstetal, så länge ingen plats har tilldelats partiet, och erhålles därefter genom att partiets röstetal delas med det tal som motsvarar antalet platser som redan har tilldelats partiet, ökat med ett. Vid lika jämförelsetal skiljes genom lottning.

Tilläggsbestämmelser

7.4.1

Valsedlarna skall vara lika till storlek, material och färg. Valsedel skall vara enkel, sluten och omärkt. Den får innehålla uppgift om det val för vilket den gäller.

Valsedel är ogiltig om den är försedd med kännetecken som uppenbarligen har blivit anbragt på valsedeln med avsikt eller om den saknar giltigt kandidatnamn. Har ledamot i ett val lämnat mer än en valsedel, är valsedlarna ogiltiga. Har sedlarna samma innehåll, skall dock en valsedel betraktas som giltig vid sammanräkningen.

Namn på valsedel skall anses obefintligt om kandidaten ej är valbar, namnet är överstruket eller det ej framgår klart vem som avses.

7.4.2

Vid proportionellt val användes valsedlar, på vilka före namnen har satts ut partibeteckning (partinamn eller annan beteckning i ord för viss grupp av riksdagsledamöter eller för viss meningsriktning). Namnen föres upp i en följd under varandra.

Valsedel är ogiltig om den saknar partibeteckning eller upptager mer än en partibeteckning.

Namn på valsedel skall anses obefintligt, om ordningen mellan namnet och annat namn ej framgår klart.

De platser som har tilldelats ett parti besättes så att partiets första plats tillerkännes den vars namn står främst i ordningen inom partiet, partiets andra plats den som bär det andra namnet i ordningen och så vidare enligt samma grund. När ordningen mellan namn på ett partis valsedlar skall bestämmas, äger 14 kap. 6 § vallagen (1972:620) motsvarande tillämpning.

7.4.3

Vid val av en person med slutna sedlar får valsedel ej upptaga partibeteckning. Innehåller valsedel två eller flera kandidatnamn, är den ogiltig.

Vid lika röstetal skiljes genom lottning.

7.4.4

Vid val med slutna sedlar anmodar talmannen fem ledamöter att taga plats vid talmansbordet. Av dessa skall tre biträda när valsedlarna öppnas och granskas och två föra anteckningar över valet.

Upprop verkställs i samma ordning som enligt tilläggsbestämmelse 5.5.2. När ledamot ropas upp, skall han gå fram till talmansbordet och lämna sin valsedel till talmannen.

Sedan samtliga godkända valsedlar har lästs upp av talmannen och antecknats av kammarsekreteraren och de två ledamöterna, jämföres anteckningarna över valet.

Talmannen meddelar resultatet av valet, så snart detta har fastställts.

7.4.5

Skall två eller flera val med slutna sedlar förrättas, får talmannen, såvida ledamot icke yrkar annat, bestämma att valsedlarna skall avlämnas i samtliga val, innan sammanräkning företages i något av valen.

5 § Val med slutna sedlar får överklagas hos riksdagens valprövningsnämnd. Valet skall gälla utan hinder av att det har överklagats.

Tilläggsbestämmelser

7.5.1

Besvär över val som sägs i 5 § ställes till valprövningsnämnden. Besvärshandlingen skall ges in till kammarkansliet inom fem dagar från den dag da resultatet av valet meddelades i kammaren. Så snart besvärstiden har gått ut, skall talmannen vid sammanträde med kammaren tillkännagiva samtliga besvär som har anförts. Talmannen skall härvid ange viss kort tid inom vilken förklaring över besvären skall ha kommit in till valprövningsnämnden. När förklaringstiden har gått ut skall talmannen genast sända besvärshandlingarna till valprövningsnämnden. Talmannen bör därjämte skyndsamt inkomma till valprövningsnämnden med yttrande över besvären.

7.5.2

Har vid valet föreskrift i 4 § eller i tilläggsbestämmelserna 7.4.1–5 blivit ásidossatt och är det ej osannolikt att felet har inverkat på valutgången, skall valprövningsnämnden undanröja valet och förordna om omval. Kan felet avhjälpas genom förnyad sammanräkning eller annan sådan mindre ingripande åtgärd, skall valprövningsnämnden dock i stället uppdraga åt talmannen att vidtaga erforderlig rättelse.

7.5.3

Valsedlar och annat valmaterial skall förvaras under betryggande säkerhet till dess att valet har vunnit laga kraft.

6 § Val, som enligt vad som är särskilt föreskrivet avser tid motsvarande riksdagens valperiod, skall förrättas snarast efter valperiodens början och gälla till dess att riksdagen förrättar nytt val under nästa valperiod.

7 § Har ny ledamot tagit plats i riksdagen med anledning av att utgången av val till riksdagen har blivit ändrad efter överklagande, skall val som riksdagen har förrättat dessförinnan under valperioden göras om, såvida det begäres av minst tio riksdagsledamöter.

8 § Skall två eller flera väljas, utses tillika suppleanter till minst samma antal som de ordinarie ledamöterna. Vad som är föreskrivet om dessa äger motsvarande tillämpning i fråga om suppleanterna.

Tilläggsbestämmelse

7.8.1

Sedan riksdagen har förrättat val till organ och därvid utsett suppleanter med stöd av 8 §, kan den besluta att öka antalet suppleanter i organet. Suppleantval som föranledes härav skall förrättas så snart det kan ske.

9 § Är av riksdagen vald ledamot i ett organ frånvarande, intages hans plats, om det kan ske, av suppleant som hör till samma parti-grupp. I övrigt gäller att suppleanterna har företräde i den ordning i vilken de har valts eller, om valet har förrättats med gemensam lista, i den ordning i vilken de har förts upp på listan.

Tilläggsbestämmelse

7.9.1

Ledamot eller suppleant som har fått plats från två eller flera grupper anses vald för den grupp, från vilken plats först har tilldelats honom.

10 § Är till ett uppdrag endast den valbar som tillhör riksdagen och lämnar den valde riksdagen eller utses han till riksdagens talman eller till statsråd, skall han avgå från uppdraget.

11 § Den som har utsetts till uppdrag genom val av riksdagen får ej undandraga sig uppdraget utan att riksdagen medgiver det.

12 § Lämnar den som har valts till ett organ sitt uppdrag i förtid och avsåg det val genom vilket uppdraget tillsattes vid mandatperiodens början två eller flera personer, skall den partigrupp eller de partigrupper, som han var vald för, till talmannen anmäla en efterträdare. Talmannen förklarar den anmälda vald. Göres ej sådan anmälan eller anmäles mer än en person, utser talmannen efterträdare.

Är i annat fall än som avses i första stycket plats ledig i förtid, anställs kompletteringsval för den återstående tiden med tillämpning av vad som gäller i allmänhet.

13 § Organ, vars ledamöter helt eller delvis utses av kammaren, väljer inom sig ordförande och en eller flera vice ordförande, om ej annat är föreskrivet.

14 § Val inom organ, som sägs i 13 §, förrättas med acklamation eller, om ledamot begär det, med slutna sedlar.

Valsedlarna skall vara lika till storlek, material och färg. Valsedel skall vara enkel, sluten och omärkt. Vid lika röstetal skiljes genom lottning.

8 kap. Vissa befattningshavare och organ

1 § Val av talman samt av förste, andre och tredje vice talman förrättas vid första sammanträdet med kammaren under riksdagens valperiod och gäller till valperiodens slut. Talmännen väljes var för sig i nu nämnd ordning.

Förrättas valet med slutna sedlar, är den vald som får mer än hälften av de avgivna rösterna. Uppnås icke sådan röstövertikt, förrättas nytt val. Får ej heller då någon mer än hälften av de avgivna rösterna, förrättas ett tredje val mellan de två som vid den andra omröstningen uppnådde de högsta röstetalen. Vid tredje omröstningen är den vald som får de flesta rösterna.

2 § Riksdagen utser genom särskilt val en ersättare för ordföranden i riksdagens valprövningsnämnd. Vad som i 3 kap. 11 § regeringsformen föreskrives om ordföranden äger motsvarande tillämpning på ersättaren. Vid val med slutna sedlar av ordföranden eller hans ersättare tillämpas det förfarande som anges i 1 § andra stycket.

3 § Vid val med slutna sedlar av riksföreståndare, vice riksföreståndare eller person som skall kunna inträda som tillfällig riksföreståndare tillämpas det förfarande som anges i 1 § andra stycket. Valet gäller till dess riksdagen beslutar annat.

4 § Riksdagens lönelegation består av sjuutton ledamöter, vilka riksdagen väljer för riksdagens valperiod.

5 § Lönelegationen sammanträder inom stängda dörrar. Om särskilda skäl föreligger, får delegationen medgiva att även annan är närvarande än ledamot, suppleant, tjänsteman hos delegationen och den med vilken delegationen skall rådpläga i förhandlingsfrågor.

Vad som föreskrives i 4 kap. 11 § och 14 § första stycket äger motsvarande tillämpning på delegationen. Ledamot som har förklarat sig ej instämma i delegationens beslut kan reservera sig.

Innan avtal i förhandlingsfråga har träffats eller förhandling annars har slutförts eller förslag som avses i 9 kap. 11 § regeringsformen har framlagts för delegationen, får ledamot, suppleant eller tjänsteman ej utan delegationens tillstånd yppa vad som har förekommit vid sakens behandling i delegationen.

8.5.1

I förhandlingsfrågor rörande anställningsvillkor för arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter överlägger löne delegationen med talmannen eller med annan ledamot av riksdagens förvaltningsstyrelse som styrelsen förordnar.

8.5.2

Tilläggsbestämmelserna 4.11.1–4 äger motsvarande tillämpning på löne delegationen.

8.5.3

Löne delegationen skall före den 15 januari varje år lämna riksdagen redogörelse för sin verksamhet under föregående år. Vid redogörelsen fogas avtal och andra handlingar som har underställts delegationen för godkännande.

8.5.4

Ledamot, suppleant eller tjänsteman skall första gången han är närvarande vid sammanträde med delegationen avgiva försäkran om att han skall iakttaga tystnadsplikten.

8.5.5

Löne delegationen förordnar sekreterare åt sig.

6 § Val av fullmäktige i riksbanken avser riksdagens valperiod.

Fullmäktige väljer inom sig en chef för riksbanken samt inom eller utom sig en vice chef för riksbanken. Är denne icke själv fullmäktig, skall han vara särskild suppleant för riksbankschefen i fullmäktige och som sådan ha företräde till tjänstgöring framför övriga suppleanter.

7 § Val av ledamöter i utrikesnämnden avser riksdagens valperiod.

För talmannen är vice talman suppleant i utrikesnämnden. Antalet valda suppleanter skall vara nio.

8 § Utrikesnämnden sammanträder inom stängda dörrar. Statsministern får medgiva att även annan än ledamot, suppleant, statsråd och tjänsteman är närvarande.

Tilläggsbestämmelse**8.8.1**

Tilläggsbestämmelserna 4.11.4 och 8.5.4 äger motsvarande tillämpning på utrikesnämnden. Sekreterare hos nämnden förordnas av regeringen.

Suppleant i utrikesnämnden skall alltid underrättas om nämndens sammanträden.

9 § För ändamål som avses i 13 kap. 2 § regeringsformen sammanträder utrikesnämndens ledamöter på kallelse av talmannen eller, vid förfall för honom, vice talman, ävensom på kallelse av två av nämndens övriga ledamöter. Förhandlingarna ledes av talmannen, av vice talman eller, om ingen av dem är tillstädes, av den av de närvarande ledamöterna som har varit ledamot av riksdagen längst tid. Om två eller flera har tillhört riksdagen lika länge, har den äldste av dem företräde. Är vid omröstning till beslut rösterna lika delade, gäller den mening som ordföranden biträder.

10 § Val av ombudsman gäller för tiden från valet till dess nytt val har förrättats under fjärde året därefter. På hemställan av det utskott som granskar berättelse över ombudsmans verksamhet kan riksdagen dock dessförinnan entlediga ombudsman som ej åtnjuter riksdagens förtroende. Vid val med slutna sedlar av ombudsman tillämpas förfarandet i 1 § andra stycket.

Avgår ombudsman i förtid, skall riksdagen snarast välja efterträdare för ny fyraårsperiod.

Riksdagen väljer en eller flera personer att tjänstgöra i ombudsmans ställe. Bestämmelserna i första och andra styckena om ombudsman åger motsvarande tillämpning på ställföreträdare.

Tilläggsbestämmelser

8.10.1

Konstitutionsutskottet utser inom 20 dagar från det att utskottet har blivit tillsatt en delegation, JO-delegationen, bestående av sex ledamöter i utskottet, för att då riksdagens ombudsman påkallar det samråda med ombudsman om arbetsordningen eller i andra frågor av organisatorisk art.

8.10.2

Val av ombudsman och ställföreträdare beredes av JO-delegationen, som därvid samråder med de av partigrupperna utsedda ledamöterna i talmanskonferensen.

11 § Riksdagens revisorer skall vara tolv. De väljes för riksdagens valperiod.

Riksdagen väljer bland revisorerna en ordförande och en eller flera vice ordförande. Ordföranden och varje vice ordförande väljes för sig.

12 § Riksdagens krigsdelegation består av talmannen som ordförande och av femtio andra ledamöter, vilka riksdagen väljer för riksdagens valperiod.

Riksdagsledamot är behörig att vara ledamot i krigsdelegationen utan hinder av att han tillhör regeringen.

Suppleanter skall icke utses till krigsdelegationen.

Får ledamot varaktigt förfall när delegationen har trätt i riksdagens ställe, utses annan riksdagsledamot till ersättare i den ordning som är angiven i 7 kap. 12 § första stycket.

8.12.1

Det åligger krigsdelegationens ordförande och vice ordförande att förbereda delegationens verksamhet för den händelse delegationen skulle träda i riksdagens ställe.

8.12.2

Bestämmelserna i 4 kap. 12 § samt tilläggsbestämmelserna 4.11.1 andra stycket och 4.11.2 och 4 äger motsvarande tillämpning på krigsdelegationen under tid då delegationen ej är i riksdagens ställe.

13 § Riksdagen kan meddela närmare bestämmelser för riksdagens organ.

9 kap. Bestämmelser om personal och förvaltning

1 § Kammaren utser en kammarsekreterare. Val av kammarsekreterare äger rum vid början av riksmötet närmast efter ordinarie val till riksdagen och gäller för tiden till dess nytt val av kammarsekreterare förrättas.

Kammarsekreteraren låter föra protokollet vid sammanträde med kammaren. Han expedierar riksdagens beslut och biträder i övrigt talmannen i riksdagsarbetet.

Tilläggsbestämmelser**9.1.1**

Vid val med slutna sedlar av kammarsekreterare tillämpas det förfarande som anges i 8 kap. 1 § andra stycket.

9.1.2

Kammarsekreteraren förestår kammarkansliet och är sekreterare i krigsdelegationen. Han för protokoll vid sammanträde med talmanskonferensen.

2 § Utskotten biträdes av sekreterare. Huvudsekreteraren hos utskott skall vara svensk medborgare.

3 § Riksdagens förvaltningskontor ledes av riksdagens förvaltningsstyrelse. Styrelsen består av talmannen som ordförande och åtta andra ledamöter, vilka riksdagen väljer inom sig för riksdagens valperiod.

4 § Riksdagens förvaltningskontor skall, såvitt gäller riksdagen och riksdagens myndigheter, i den omfattning riksdagen bestämmer

1. handlägga frågor angående förhandlingar om anställnings- och

arbetsvillkor för arbetstagare samt andra personalfrågor,

2. meddela gemensamma förvaltningsbestämmelser,

3. göra upp förslag till anslag på statsbudgeten.

Förvaltningskontoret handlägger i övrigt, enligt vad riksdagen närmare föreskriver, frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter, utom riksbanken och särskild myndighet som avses i 9 kap. 10 § andra stycket regeringsformen.

5 § Besvär över beslut av riksdagens organ i förvaltningsärende mot vilket talan får föras enligt vad som är föreskrivet därom, prövas av regeringsrätten i de fall som riksdagen särskilt bestämmer och i övriga fall av riksdagens besvärsnämnd. Besvärsnämnden består av ordförande, som skall inneha eller ha innehaft domarämbete och ej vara ledamot av riksdagen, och fyra andra ledamöter, valda inom riksdagen. Ordföranden väljes särskilt. Val till besvärsnämnden avser riksdagens valperiod.

För ordföranden skall finnas en ersättare. Vad som föreskrives om ordföranden äger motsvarande tillämpning på ersättaren.

Tilläggsbestämmelse

9.5.1

Vid val med slutna sedlar av ordförande i besvärsnämnden tillämpas det förfarande som anges i 8 kap. 1 § andra stycket.

6 § Riksdagsledamot skall av statsmedel åtnjuta arvode för sitt uppdrag. Bestämmelser härom, om andra ekonomiska förmåner i anledning av uppdraget och om gottgörelse till ersättare för riksdagsledamot meddelas i lag.

7 § Om tillgång för riksdagens ledamöter och organ till bibliotek och om bistånd i övrigt åt dem med sakuppgifter för riksdagsarbetet samt om utskotts och ledamöters studieresor finns särskilda föreskrifter.

Tilläggsbestämmelse

9.7.1

Utskott får besluta, att företrädare för utskottet skall företaga studieresor för att inhämta upplysningar i ämne inom dess beredningsområde.

Utskott skall samråda med talmanskonferensen, innan det fattar beslut om utrikes studieresa. Talmanskonferensen skall uttala sig om i vad mån resan lämpligen bör genomföras. Därvid skall hänsyn tagas till riksdagens internationella förbindelser, till kostnaderna och till omständigheterna i övrigt.

Talmanskonferensen kan meddela närmare bestämmelser om utskottens studieresor. Ledamot av riksdagen kan erhålla stipendium för enskild studieresa. Talmanskonferensen kan meddela närmare bestämmelser om sådana resor.

8 § Åtal mot här angiven befattningshavare för brott, begånget i utövningen av hans uppdrag eller tjänst, får beslutas,

1. åtal mot fullmäktig i riksbanken eller någon av riksdagens revisorer endast av finansutskottet,

2. åtal mot ledamot av riksdagens förvaltningsstyrelsen, av riksdagens valprovsnämnd eller av riksdagens besvärnämnd eller mot riksdagens ombudsman eller kammarsekreteraren endast av konstitutionsutskottet.

Riksdagen kan föreskriva att vad i första stycket sägs om beslut om åtal mot fullmäktig i riksbanken ej skall tillämpas i fråga om brott, begånget vid handläggningen av fråga angående in- eller utförsel av valuta.

Tilläggsbestämmelser

9.8.1

Vad i 8 § första stycket sägs om beslut om åtal mot fullmäktig i riksbanken skall ej tillämpas i fråga om brott, begånget i utövningen av riksbankens beslutanderätt enligt valutalagen (1939:350).

9.8.2

Om behörighet att besluta om åtal mot vissa andra befattningshavare än de i 8 § nämnda finns särskilda föreskrifter.

Övergångsbestämmelser

1. Genom denna riksdagsordning upphäves den äldre riksdagsordningen. Den äldre riksdagsordningen skall dock med nedan angivna undantag tillämpas i stället för den nya riksdagsordningen till utgången av det år under vilket riksdagen slutligt antager den nya regeringsformen samt, i de fall då så nedan angives, även därefter.

2. Föreskriften i 5 § första stycket andra punkten i den äldre riksdagsordningen samt föreskrifterna i 34 § första stycket första och andra punkterna och tredje stycket i samma riksdagsordning skall tillämpas i stället för motsvarande föreskrifter i denna riksdagsordning så länge Gustaf VI Adolf är konung. Föreskrifterna i 34 § i fråga om lagtima riksmöte.

Om tillämpning av bestämmelserna i 14 § i den äldre riksdagsordningen om rösträtt vid val till riksdagen gäller vad som följer av föreskriften i 2 andra stycket andra punkten övergångsbestämmelserna till regeringsformen.

Om tillämpning vid val till riksdagen, som äger rum före den tidpunkt då den äldre riksdagsordningen enligt 1 skall upphöra att tillämpas, av bestämmelser i 3 kap. i den nya regeringsformen och i annan lag i stället för motsvarande föreskrifter i den äldre riksdagsordningen föreskrives i 2 tredje stycket övergångsbestämmelserna till regeringsformen. I fråga om sådant val skall ej heller bestämmelserna i den äldre riksdagsordningen om utfärdande och om granskning av fullmakt tillämpas. Vid riksdag som med

anledning av valet sammanträder före nyss nämnda tidpunkt skall tillämpas föreskrifterna i denna riksdagsordning i 1 kap. 5 § första stycket, 8 och 9 §§ med tilläggsbestämmelser samt 8 kap. 12 § andra stycket ävensom bestämmelsen i första stycket sistnämnda paragraf om krigsdelegationens sammansättning. Bestämmelsen i 53 § andra stycket i den äldre riksdagsordningen skall i fråga om sådan riksdag gälla varje ledamot av statsrådet.

Bestämmelsen i 5 kap. 8 § första stycket i denna riksdagsordning skall gälla i fråga om sådant förslag till ändring i riksdagsordningen som riksdagen behandlar före den under 1 angivna tidpunkten.

3. Lagtima riksmöte skall under det år, då den nya riksdagsordningen enligt 1 börjar tillämpas, inledas den 10 januari eller den dag dessförinnan som följer av bestämmelserna i 3 kap. i den nya regeringsformen om riksdagens första sammanträde efter extra val. Uppskov enligt 2 § sjätte stycket i den äldre riksdagsordningen med riksdagens avslutande till dag efter den 31 december får ej beslutas.

I fråga om lagtima riksmöte som avses i första stycket skall tillämpas vad i denna riksdagsordning föreskrives om lagtima riksmöte som har inletts i augusti, september eller oktober.

4. Val inom riksdagen, som enligt särskild föreskrift skall avse tid motsvarande riksdagens valperiod, förrättas vid början av det under 3 angivna riksmötet för återstoden av valperioden. Motsvarande mandatperioder som enligt äldre bestämmelser skulle löpa efter årsskiftet upphör därmed att gälla.

Talmannen och vice talmännen vid den riksdag, som avslutas vid det under 1 angivna årsskiftet, kvarstår i sina uppdrag till dess lagtima riksmöte enligt 3 inledes. Om val av ledamöter och ersättare i valprövningsnämnden är föreskrivet under 2 övergångsbestämmelserna till regeringsformen.

5. Vid den riksdag, som avslutas vid det under 1 angivna årsskiftet, kan ärende enligt 58 § tredje stycket i den äldre riksdagsordningen uppskjutas till lagtima riksmöte som sägs under 3. Uppskjutet ärende skall avgöras inom den tid som föreskrives i 5 kap. 10 § i denna riksdagsordning.

Har avgörandet av vilande förslag till grundlag med stöd av 64 § i den äldre riksdagsordningen uppskjutits över den under 1 angivna tidpunkten, skall ärendet upptagas vid det lagtima riksmöte som sägs under 3. Om ärendets fortsatta handläggning gäller vad som föreskrives i 5 kap. 12 § i denna riksdagsordning.

6. Befogenheten att åtala brott av befattningshavare, som anges i 9 kap. 8 § i denna riksdagsordning, skall bedömas efter äldre lag om, när handlingen företogs, för åtal gällde förutsättning som ej har upptagits i denna riksdagsordning.

7. Förekommer i lag eller annan författning bestämmelse som syftar på riksdagssession eller i övrigt på sammanträdesperiod med riksdagen, skall bestämmelsen i stället gälla riksmöte.

8. Andra stycket i övergångsbestämmelserna till kungörelsen (1971:2) om beslutade ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen skall alltjämt äga tillämpning.

CARL GUSTAF

LENNART GEIJER
(Justitiedepartementet)

Kungl. Maj:ts kungörelse
om beslutad ändring i successionsordningen;

utfärdad den 28 februari 1974¹.

SFS 1974: 1

Utkom från trycket
den 23 april 1974

Kungl. Maj:t har med riksdagen² i grundlagsenlig ordning beslutat, att 9 § successionsordningen³ skall upphöra att gälla. Enligt samtidigt beslutad övergångsbestämmelse skall successionsordningen tillämpas i sin nya lydelse från ingången av året efter det under vilket den nya regeringsformen har antagits slutligt.

CARL GUSTAF

LENNART GEIJER
(Justitiedepartementet)

¹ Öppet brev om utfärdandet av denna kungörelse uppläst i riksdagen den 6 mars 1974.

² Prop. 1973:90, KU 26, rskr 265, KU 1974:8, rskr 19.

³ Omtryckt 1965:817.

